

Szilágy-Somlyó

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési díjak:
egész évre 4 frt, fél évre 2 frt; községi jegyzőknak és tanítóknak egész évre 3 frt.
Magán hirdetések díja:
Háromszor hasábozott garmond sorért 5 kr; bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.
Hivatalos hirdetések díja:
Egyszeri közlésért tekintet nélkül a szöveg nagyságára, bélyegdíjjal, nyugtá-bélyeggel és támlappal együtt 3 frt.
Nyitlér soronként 30 kr.
többszöri hirdetésnél kedvezmények nyújthatnak.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénz küldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz címezendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Bérmentetlen levelek csak ismert kéztől fogadhatnak el.

Közigazgatásunk jelene és jövője.*)

Most, a midőn az ország minden részében a reformok kérdése felszinen van, éppen időszerűnek tartjuk, hogy mi is — esekélységünkől telhetőleg — hozzájáruljunk a létező eszmék megvalósításához.

A szaklapok minduntalan hangoztatják, hogy a megyékben működő s közigazgatással foglalkozó egyének vajmi ritkán lépnek sorompóba, hogy állami feladataink legvitálisabb ügyének — a közigazgatás küszöbén levő reformálásának — érdekében gyakorlati tapasztalataikat a nyilvánosság elé bocsássák. Ennek okát nem kutatjuk, hanem — mint eddig is — elmondjuk nézeteinket egy s más kérdésben, úgy, mint azt a mult tapasztalataiból meritettük.

A magyar állam legelső attributumat a jó közigazgatás képezi, mert itt találkoznak az összes administratio érdek közösségei. S különösen hazánkban, hol a különböző fajok specialis érdekeit csak némileg is kielégíteni képtelenség, az államnak feltétlen kötelessége oly közigazgatást alkotni, hogy abból ne csak az egyes vármegyék, hanem az állam hatalmas véd-bástyái is kiépíthetők legyenek.

S hogy ezen véd-bástyák alapzata biztos talajon nyugodjék, nagyon he-

*) Cikkirónak intencióját a községi közigazgatás javítását illetőleg bármennyire osztjuk is, az ebben előadottakkal nem mindenben értünk egyet. A többek között különösen nem tartjuk az állam-szervezés és kinevezési rendszert egyedül idevezítőnek. Mert míg azok nélkül a legtöbb bajon okkal-móddal segíteni lehet, az állam-szervezés és kinevezési rendszer behozatala gyökeres változtatások nélkül csak újabb nyomorúság lenne a föld népére.

Szerk.

lyeselni tudjuk azon kezdeményezést, mely a fennebbi szervezet felépítése alapjául a községeket, mint előbbiek törzsének éltető erejét szemlélte ki a rendezés legelső munkájául Megvalljuk, hogy még ezelőtt 3-4 évvel nem voltunk egészen hívei az általános államosítás eszméjének, de az említett idő lefolyása alatt történtek alaposan meggyőztek arról, hogy a jogosulatlan aspirációk számai a községi szervezetben lelnék legdusabb talajt, hol annak kiirtására, vagy legalább is terjedésének megakadályozására oly személyes tényezők állottak és állanak rendelkezésre, kik semmi felelősséggel sem tartoztak azért, ha elnézték, elhallgatták, vagy sütyomban éppen elősegítették, hogy a felkurbált szeszélyek által — állami integritásunk ellen — vakmerő merényletek rendeztessenek. S ha itt-ott akadt is egy-egy, kiben a hazaszeretet érzete nem engedte meg, hogy ezek pusztán a papiros céltalan fogyasztásának és az alázatos jelentések végnélküliségének éljen, ez alólról — különböző módokon — annyiféle meszterkelt üldözésnek volt kitéve, hogy csakis a vármegye ügyeibe befolyó független és tapasztalt férfiak közbevetésének köszönhetette azt, hogy a sok „mű“ panasza miatt állásától el nem mozdítottak.

A jelenlegi községi közigazgatási rendszer mellett, az egyes állások betöltésénél nem a tehetség, céltudatos munkásság, becsületesség és önálló gondolkozási képesség a mérvadó, hanem a nexus, az egyén külső megjelenése és főleg azon véletlen, hogy az illető azon megyében először látott napvilágot. S e miatt a legtöbb esetben a közigaz-

gatási pályára predesztinált emberek mellőztetnek s olyan egyének foglalják el azt, kik elméleti képességük tudatában csak parancsolni, de a gyakorlati életben előforduló számos nehézségek elhárításán segíteni egyáltalában nem tudnak. S ha akadt a közigazgatás mezején valaki ki a téves elmélet merevségeire képes mutatni, annak — gyakorlati szokás szerint — elebb-utóbb vesznie kell. A ki pedig mindenben a téves fogalmak feltétlen követője s a hatalom tényezője előtt — a köteles illedelem határán túl is — tud hajlongani — az még csak valahogy megélhet.

Közigazgatásunk eddigi szervezetében — nagyon helytelenül — mindenütt előjáróságok szerepelnek, hol azok fejei, ha írástudók — a tételes törvényeink és vármegyei statutumaink által biztosított prioritás tudatában — a jegyzőt csak 3-ik személynek tekintik s így az állami célok megvalósítása érdekében teljesítendő cselekmények végrehajtásánál, ha a jegyző lelkiismerettel akarna is megfelelni — az előjáróság együttes feladatának, erre nem képes, mert a bíró azzal érvel, „hogy a jegyző ur összes cók-mókja a hátán van, neki pedig maradnia kell jövőben is a nép emberének.“ A bíró a községre, a jegyző pedig az alatta szaladó patak. Ha pedig a bíró — mint legtöbb helyen — írástudatlan, ekkor a közigazgatás gyorsabban megy ugyan, de sajátos viszonyainknál fogva ezen állapotot végkövetkezményében megbízhatatlannak kell jeleznünk.

A II-od, vagy albirói és esküdti intézmények pedig alig pótolják egy jó községi szolgáló helyét.

A községi képviselői rendszer — az értelmiséggel nem bíró községekben — teljesen meddő intézmény. S hol a község ilyenekkel rendelkezik is — hatósági kényszer nélkül — a község legkényesebb belügye iránt is érzéketlen marad. De ez nagyon természetes is, mivel a község — mint jogi személy — anyagi és szellemi fejlődését csak pusztán jó akarattal elősegíteni nem lehet. Ideközös anyagi áldozat is kell. A pótlódó emelés pedig — különösen az emporiummal nem bíró kis községi szervezetben már képtelenség, mert az 1890. évi I-só t.-c. által a községekre kirótt utadó, vicinális hzzzájárulási % és a községeken átvonuló törvényhatósági utak fenntartási költségei már is megközelítik az állami egyenes adók összegét.

Eddigi rendszerünkben tételes törvények világos rendelkezése ellenére — minden ügyért a magában tehetetlenül álló körjegyző tétetett és tétetik felelőssége s az előjáróság 4-5 tagja csak pipaszó mellett gyönyörködik abban, hogy a jegyző görnyed a munka alatt és e mellett az állam, vármegye, község, főszolgabíró és kir. járásbíró végrehajtója is.

1871-től a jegyző teendője — az előjáróság együttes munkássága és felelősségének csak elvben való létezése mellett — meghatványozódott s ezzel szemben, némely vármegye szívésségéből csak nagyon szórványosan találjuk azt, hogy a létező bajokon csak részben is segítve lett volna.

A miniszterium és vármegye, vármegye és főszolgabíró, főszolgabíró és

A „Szilágy-Somlyó” Tárcája.

Sz.-Somlyó, 1894. okt. 12.

A vezércikkeknek szokták a dátumot sokszor címül írni. Erről a cikkről pedig biztosan tudom, hogy nem lesz belőle vezércikk sohasem, sőt egyáltalában magam sem tudom, hogy a lapnak melyik rovatába lehet majd beleszoritani. Ha a tárcá hiányosságán csak ollóval lehet segíteni; úgy oda is bevágható lesz, vagy esetleg pótolhatja a vidéki levél helyét. A szerkesztő ur dolga.

A cikknek a címéből a laikusok aligha sejtik is annak tartalmát. Hogy a fejüket ne törjék rajta, hát előre kijelentem, hogy afelele egyháztörténelmi karcolat; vagy a jövőendő kor számára egy egyháztörténelmi adalék, vagy . . . tudja az Isten micsoda. A meghatározások helyett, jobb ha belefogok a dologba.

. . . A rendes időben robogott be a vonat a sz.-somlyói állomásra. Szép, vörösfényes őszi idő volt. Az öreg Magurán hervadóban voltak már a falevelek s egy-egy termékenyebb oldalon vig dalolás között törték a megérett kukoricát. (Nem tudom ugyan biztosan, hogy a Magurán kukoricát termelnek-e a bakator-tőke helyén, de itt nálunk azt. Egyre megy a különben, akár mit.) Szentimentális hangulat uralkodott rajtam egész

uton, pedig velem jött az én állandó utársam, a tasnádi pap is, de most ő is komor volt. Nem is kártyáztunk, az igaz, hogy csak ketten voltunk. Szó nem igen jött ajakunkra. Mäskor rendbe szoktuk hozni ennyi ut alatt az egész egyházközség dolgait, most éppen csak S.-Ujlaknál kérdeztünk annyit egymástól, hogy vajjon, hogy van a kanonok? Már t. i. Molnár Gyula kollegánk, az egyedüli kálvinista kanonok. Nem kérdtük egymástól, hogy mi a bajunk, de azért tudtuk jól, hogy mi a lidércnyomásként kebelünkön. Hej, hajh!

„Sz.-Somlyó, 1894. okt. 12.“

Házassági törvényszéki ülés napja. . . Talán az utolsó. Mindörökké. — Soha többé! Hát nem lehet-e az egyházmegye életében, történetében örökké vezetés a címül írott hely és idő. Zug, zug a liberális zivatara és tövestől csavarja ki a Libanon cédrusait — ősi jogainkat. Ez nyomja kebelünket, ez teszi szótlanná ajakunkat. Hej, hajh! Soha többé — mindörökké! Hát bizony ilyen körülmények között nem kacaghat olyan két pap, a ki-nek az egyike főjegyző, a másika fiskális a házassági törvényszéken. Érti ezt, aki érti. Mindazonban tetőtől-talpig liberálisok vagyunk.

Mikor beléptünk a tanácssterembe, már együtt volt a törvényszék. Azaz, hogy nem volt együtt, mert többen hiányoztak. (Sokan nem szeretik a haldoklást jeleneteket.) Éppen a nagy reformról volt a szó. (A hivatalos ülés még nem kezdődött el.) Az esperes ur adott örömeinek kifejezést, hogy győzni fog a

szabadelvűség, de sem nem mosolygott, sem latinul nem citált. Mindnyájan tudtuk, hogy ő sincs a rendes elemében. (Hát biz a különvető levelek s több effélék ára jó volt a nagytiszteletű asszonynak aprólékos házi szükségekre, nem kellett mindenért az öregebbik bugyellárisokhoz nyulni.) A bíró urak is mind a legnagyobb liberálissággal szözlottak a dologhoz, de a ki az arcokból olvasott, egyebet is értett. A Kovács Feri bátyánk szemöldökeinek rágása nyilván azt mondja, hogy nagyon szép a szabadelvűség, de mit ér az, ha ő többet nem lehet eskető régius és az egyházmegyei műszótárból örökre törölve lesz ez a szó: osztalék. Magyarósy Pista egy szót sem szözlott, arca csak olyan hideg és nyugodt volt, mint mindig, de igen sokszor törölgette a pápa-szemjét, nála ennyi izgatottság is nagyon feltűnő. Gáspár bátyáinknak nem lévén pápaszemje, ő a saját valóságos szeméit törölgette, ki merne rá megesküdni, hogy nem valami ki-csordulni akaró könnyeket morzsolgatótt szét, nagy kék zsebkendőjével. K. Nagy Elek nem beszélt. Ez a hangtalanság magyarázza meg legjobban az ő lelki állapotát, mikor ő nem beszél, agyon van ütve. Szász Ferencz a világnak legpontosabb számvevője meggörnyedve számítja kifelé a mai ülés osztalékát. Hej, hajh! Talán az utolsó. Baksy csak bámul egy pontra és cigarettázik. Legvidámabb képpel veszi a dologot Vincze Ödön, ő magyarországi léven eddig — nem is képzeli talán, hogy mit vesz el tőle a liberálisizmus. Hát . . .

Mi meg ketten Matéka fiskális kollégámmal . . . nem jó erről még beszélni sem. Ugy húzódtunk meg sovány tagjainkkal a terem egyik szegletében, mint két árvamegyei inséges. Szölni nem szözlünk, csak — reszkettünk, mint a halálra ítélt a siralomházban. Könnyű a bíró uraknak — legalább szóval — liberálisnak lenni s jó képet vágni a polgári házassághoz, mert hiszen nekik az a kis törvénykezési jövedelem csak ráadás az öt első osztáju ekkleziájukra, de nekünk inkább az ekkleziánk volt ráadás a fiskális jövedelemre. Hogy mi lesz belőlünk e nélkül, azt csak a jó Isten tudja, hanem annyit bizonyosan tudunk mind a ketten, hogy majdan a Szilágyi Dezső szobrára nem fogunk adakozni egy fillért sem, még a maradékaink sem. Hát iszen legyen ő nagyméltósága liberális — legszélsőbb határig, de ne a mi zsebünk rovására, ha az ő 12000 frt miniszteri jövedelméből egy girslí sem esik el a nagy szabadelvűséggel, hát hagyjon békét a miénknek is, vagy adja vissza más formában. Aztán mi is leszünk liberálisok, mert úgy szívtuk magunkba a levegőt, a tudományt, de nem azért, hogy éhen pusztuljunk el belé. Nem mondtuk mi ezt el, de mikor egymásra néztünk réveteg szemünkkel, tisztában voltunk azzal, hogy mind a ketten így gondolkozunk. Gondolkoztunk . . .

Megszözlött az esperes ur: Bíró urak, kérem helyet foglalni, kezdődik az ülés. Ügyvéd urak, adják be a pereket, szözlítsák be a feleket stb.

És bejöttek a felek és Matéka kolle-

község közötti érintkezések oly nagymértvű céltalan átfutó kezelést képeznek, hogy a közigazgatási közegek idejének $\frac{1}{3}$ részét veszik igénybe. Ezen állapot korlátozása egy vármegyei rendeleti közlönnyel nagyban elősegítenék.

El nem képzelhetjük azt, hogy jövőben a községekben két szervezet miképen fog működni? A mint a kormány tervezetében levő eszmék eddigi kiszivárgásaiból sejtjük, az állami tendők ellátására kihelyezett állami tisztviselők alkalmaztatnak; míg a községi ügyek vezetése jövőben is a község autonóm jogkörében marad. Hát mi ezt a két fogalmat egymástól megkülönböztetni nem tudjuk; mert a községet, mint az állam egyedének egy részét, olyannak tekintjük, melynek benső fejlődése az állam érdekével azonos. Mert ha a községek anyagi és szellemi értéke emelkedik, vagy csökken; ez az állam egyedére hasonló irányban is hat.

Azt sem tartanók egészséges gondolatnak, hogy a községek élére állítandó főnököknek tér nyitassék magasabb állások betöltésére is; mert ez által az állami administratio leglényegesebb érdeke — vagyis a helyi viszonyok és körülmények nem ismerésének ingarantiája lépne előtérbe.

Már pedig helyi viszonyok ismerete nélkül jó közigazgatást el sem képzelhetünk.

Szántó Károly.

Az iszákosság ellen.

A mióta Noé apánk megízlelte a szőlőbogyó nedvét s nem ismerve annak hatását, jóhiszeműleg leitta magát egész a sárgaföldig, azóta mindig voltak és lesznek emberek, a kiknek megárt hébe-korba az itóka.

De ha nem illik is ez, még sem oly veszélyes dolog a barátkozás perceiben, a sokféle alkalomkor nem öntudatosan, nem cél gyanánt elért részeg állapot, mint az iszákosság, vagyis a szesz italok folytonos, céltudatos és oly mérvbeni élvezete, a minőt az ugynevezett „önivók“ önmagukban gyakorolnak mindaddig, míg a szervezet bírja, mialatt teljetten elüllenek szellemileg erkölcsileg, s mint az emberiség legszánandóbb tagjai végzik életüket.

Az iszákosság, jobban mondva az alkoholizmus korlátozásáról adott ki egy könyvet a napokban dr. Csillag Gyula, a melynek alapján elmondunk itt egyet-mást

az alkoholizmus korlátozásáról, ellenszereiről.

Hogy minő rossz következményei vannak az iszákosságnak, az Angliában készült kimutatások szerint a szesz italokkal folytatott visszaéléseknek tulajdonítható a bűnesetek $\frac{3}{4}$ -e, a betegségek $\frac{1}{4}$ -e, a lelkibetegségek és öngyilkosságoknak $\frac{1}{4}$ -a, a gyermek és ifjak elzüllésének $\frac{3}{4}$ -e.

Mert az alkoholizmus elleni védekezés kérdése a mai nemzedék egyik legactualisabb, legsűrűbben tárgyalt problémájává vált; röpiratok, művek százai, egyesetek alakításával, sőt legutóbb az 1893 ik évben még kongresszus tartásával is segíteni kívántak a terjedő bajon.

Azon okok, a melyek az iszákosság terjedését előidézék, a társadalmi viszonyok, a megélhetés nehézségei, melyek a szegény népet az alkohol élvezetére indítják. Ilyenek a kellő táplálkozás, a jó ivóvíz, ruházat, lakás hiánya és a fázás érzete az, a mi a szegényt arra ösztönzi, hogy legalább rövid időre mámort és melegséget szerezzen magának. — Azért az iszákosság okait kell elhárítani, vagy legalább kevesbiteni.

Másik hatalmas eszköznek tartanak sokan azt, ha volna olyan másféle élvezeti cikk, a melyet az alkoholizmus ellen fel lehetne használni mint élvezeti cikket. Ajánlják többen a sört, kávé és théát. — Mások az abstinentizmus vagyis a teljes önmegtartóztatás hívei, minden szesz ital élvezetét mellőzendőnek tartják. Kétségtelen az, hogy az abstinentizmussal hazánkban, a hol annyi a borissza ember, boldogulni nem lehetne, sem Németországban, a hol az árpálé, a sör élvezete divik nagyban és folytonosan, s a hol az 1890-iki statisztikai adatok szerint egy évben 52.400.000 hektoliter sört fogyasztottak el, a mi három év alatt ötmilliárd értéket képviselt. Tehát a németek három év alatt megitták a francia hadisarc milliárdjait.

Az iszákosság elleni első és fő ellen-szernek sokan a jó ivóvizet, nyilvános kutak létesítését tartják. De azért megengedjük azt, hogy célszerű volna törvényt alkotni a községeknek jó ivóvízzel való ellátásáról.

Másodszorban figyelmen kívül nem hagyható a védekezésben a kereszténységben gyökeredző valláserkölcsei felfogás sem, a mely a mértékletességet mint isteni törvényt hirdeti.

És tényleg a papok mindenütt előljártak erkölcsös szónoklatokkal és mértékletességi egyesetek alakításával. Így a westminiszteri érsek 1874-ben megalakította a róm. kath. szentkereszt ligát. Ennek álláspontja a szesz italok teljes mellőzésében rejlik, s a tagok a megtartóztatási fogadalmat mindenkor lelkész előtt és térdepelve teszik le. Hát még a misszionáriusok minő hasznos szolgálatokat tettek e téren!

Amerikában a lelkészek és orvosok kezdeményezték az alkoholizmus elleni hadjáratot. 1849-ben New-Yorkban tartott meeting szerint 3 millió ember mondtott le e mozgalom folytán a szesz ita-

lok élvezetéről s ez alatt 10 ezer szesz-földé megszűnt.

Ma már Európa majdnem minden államában vannak mértékletességi egyesetek, a melyeknek hatása az iszákosság korlátozására kézzel fogható. Egyedül hazánkban nincs még a mozgalomnak központi vagy országos egyesülete s csakis néhány vármegye intézkedett e tekintetben szabályrendeletileg. Azért a hol nincs még ilyen mértékletességi egyeslet, azok felállítására kell törekednünk s e mozgalom élére álljanak a papok és orvosok s támogatassák ezek törekvését a nők is.

Az alkoholizmus ellen sokat lehetne tenni adóintézményekkel, a szesz italok megadóztatásával. Sajnos, hogy nálunk e tekintetben a pénzügyi szempont az irányadó. A szeszt kiválón azon tulajdonsága teszi adóztatásra alkalmassá, hogy legtöbbször kisadagban fogyasztatik s így a fogyasztott mennyiséget terhelő adóösszeg az egyesnél magasra nem rug. És hazánkban nem is vonakodtak a szesz megadóztatásától, a mennyiben ezen adót rohamosan emelték, s dacára ennek az ellenkező eredmény következett be, a mennyiben a szeszfogyasztás nem csökkent, sőt növekedett.

Ugyanis a szeszadó 1888-ban 14.86 millióval volt előirányozva, míg a brutto bevétel 1892—93-ban már 31.83 millió volt, tehát a bevétel megkétszereződött. A boradó, az adótétel fokozása folytán 5.68 millió forintról 9 millióra, a söradó 1.09 millióról 1.30 emelkedett. Az italméresi jövedék 1890-re 12.5 millióval, 1891. évre 15 millióval volt előirányozva s a tényleges pénzügyi eredmény 1890-ben 18.19 millió, 1891-ben 19.25 millió volt. Igaz, hogy nálunk nem növekedik oly rohamosan a szeszfogyasztás, mint más államokban. De ennek oka abban keresendő, hogy 1888-ban a 4—9 frt szeszadót 35 frtra emelték fel, a kimérésű adó is életbe lépve, a szesz hektoliterje a fogyasztásban teljes 50 frt terhet visel. — Ennek dacára, bár lassan, de emelkedett a fogyasztás, s mi nagy pálinka ivási hajlamra utat.

Elfogyasztottak hazánkban 1892—93. évben 993627 hektoliter szeszt, s így ez fejénként 5.7 liter évi szeszfogyasztást jelent, s felülmúlja Ausztriáét is, a hol fejénként csak 4.3 liter szeszfogyasztás az eredmény. — Hát még mennyi ipari célra készült élvezhetetlen denaturalizált szeszt élveznek még ezenkívül az alkoholisták.

És minthogy a szesz élvezetét kiirtani nem lehet, sokat lehetne korlátozására tenni az italmérésekre vonatkozó rendszert intézkedések által. — Nálunk az italmérések engedélydik és évi adóknak vannak alávetve.

Az engedélyezési rendszer helyes volt annyival is inkább, mivel a kis kereskedések is felruháztattak, hogy szesz italokat 100 literen aluli mennyiségben zárt edényekben és nem helyben való fogyasztásra eladhassanak, mert ellenkező esetben a kisárudákat nem lehetne korlátozni, s az ugynevezett „csendes ivók“ száma csak szaporodik.

Legtöbbet tett e téren Svájj, a mely

állami monopolnak nyilvánította, s a jövedelem 10 százalékát az alkoholizmus leküzdésére, az iszákosok menhelyeire fordítja. Az ilyen menedékhelyeken a betegek 35 százaléka meggyógyult s tökéletesen tartózkodóvá lett. A betegek ezen intézetekbe leendő elhelyezését még az illetékes község is kérheti, s azok ott 6 hónaptól egész egy évig maradnak elhelyezve.

Érdekes a Svédországban levő gothenburgi rendszer is, a melynek értelmében egyes kimérő társaságok egész községek és városok pálinka mérését kezelik, minden nyereség nélkül.

Az elmondottakon kívül dr. Csillag Gyula érdekes könyvében az iszákosság elleni védekezésül ajánlja a zárórak megtartását, az ünnepnapokon a kimérés korlátozását, a kisárudák megszorítását, a korcsmai hitel teljes eltörlését, az iszákosok megbüntetését, a szokásos iszákosok gondnokága alá helyezését és hasonló védelmi intézkedéseket.

Mint érdekes dolgot végül felemlítjük még azt is, hogy Svájcban az adóhátralékosok, a kiknek jegyzékét a korcsomárosokkal közlik, eltöltvák a korcsomák látogatásától. Ha erről az intézkedésről értesül Wekerle, s nálunk is megtalálja hozni, évi fölőleg nem 50, de legalább is 70 millió lesz, annyira sietni fognak adójukat kifizetni azok, a kik sajnos, de igaz, földi örömeiket és boldogságukat kizárólag egy kis szesz élvezetében keresik.

„Szatmármegyei Közöny“-ből.

Különfélék.

— Szilágy-somlyó-margitai vasut. A kereskedelmi miniszter a Klobusitzky Béla monospetri birtokos által tervezett szilágy-somlyó-margitai vasut közigazgatási bejárását október 29-ére tűzte ki. A miniszter képviselőtében Lakatos Aladár lett kiküldve a bejáráshoz. A bizottság 29-én Szilágy-Somlyón, 30-án Széplakon és 31-én Margitán fog munkálkodni.

— A sz.-somlyói főjegyzőségre mindössze csak négy pályázó jelentkezett, u. m.: Szikszai Dániel szopri körjegyző, — Schwaitzer Gábor okleveles jegyző, — Jolbej József sz.-somlyói városi aljegyző és Felekán Oktávián végzett jogász, Szénássy Miklós kir. körjegyző joggyakor-noka.

— Mikor lesz margitai vasut? E vasutvonal financeirozásának kérdése, mint megbízható forrásból értesülünk, még mind nincs olyan stádiumban, hogy az érdekelttség újabb hozzájárulása nélkül a mielőbbi létesülés reményét nyújthatná. Számokban kifejezve, a helyzet ez. Előirányzott építési költség az újabb felvétel szerint 1.300.000 frt. Törzsrészcény szükséglet 500.000 frt. Eből az érdekeltk hozzájárulásával fedezve: Szilágymegyében 70.400 frt. Biharmegyében 117.500 frt, a postakincstár részéről remélhető 160.000 frt. Vállalkozó átvész 50.000 frtot, még fedezetlen 114.100 frt. Megje-

gával olvastuk a kereset levelet, a megszokott módon kezdvén így:

„Sz.-Somlyó, 1894. okt. 12.“

Ejh, hajh — talán utoljára!

G—y.

Ezer év mese költése.

Az igazi népköltészet legmélysege-sebb forrásai a mondák és mesék. A vallási, a legfelsőbb lényről való fogalmak, a nép érzelme- és gondolatvilágának első megnyilatkozásai, a történelmi emlékek első nyomai ezekben a mondákban és mesékben vannak lerakva és megörökítve. Az életmódnak, társadalmi szokásoknak és az ezekben nyilvánuló különleges nemzeti izlésnek első csiráit pedig ezeken a meséken és mondákon kívül más kutfőkben hiába keressük. Az ugynevezett irott kutfők már tisztultabb, magasabb műveltséget tárnak elénk, mikor már az illető népfaj jóval túl van bölcső-korán. Ezek a szájról-szájra, nemzeti hagyományként átszármazott költészeti emlékek az illető népfajnak igazi dajka-dalai. Ezek a mesék és mondák tehát a nemzeti közművelődés történelmének legelső nyomai, a melyek visszavezetnek bennünket jóval meszebb, azon túl, ahol a történetírás fonala megszakad.

A mese-költészetet ennél fogva két szempontból kell felfognunk, egyrészt mint kezdetleges költészeti termékeket, a nemzeti költészet legprimitívebb alkotásait, a melyekben a képzelem játszsza a főszerepet és zabolátlan tarkaságban je-

lentkezik; más részről pedig mint a nemzeti történelem kutfőit, a melyekben a nemzeti hagyományok, történelmi tények többször a csodás dolgok vegyületében itt-ott felcsillámlanak, mint az aranyor a fővényben. Az ujjabbkori történetírók különösen nagy buzgalommal és bámulatos sikerrel tanulmányozták ezeknek a csodás történelmi mondáknak igaz jelentőségét. A világhódító római uralom és Rómának, az örök városnak megalapítóiról szóló mondák, a Romulus és Remus, a farkas anya stb. meséknek helyes értelmezése egész irodalmat teremtet Németországban, melyben századunk legkiválóbb tudósai mérték össze éles elméjeiket. Mindez elég érthetően igazolja az ugynevezett történelmi mondáknak és meséknek fontosságát a történelem-irodalomra nézve. De nem lehet tagadni a többi fajta népmondáknak és meséknek jelentőségét sem, melyek a tisztultabb izlés, ország-szerte divó szokások jelentőségére és eredetére nézve nyújtanak felvilágosítást. Különösen azok a népmondák és népmesék birnak nálunk jelentőséggel, amelyek a család alapítására, a házasságkötésre, a családi életre; a szülők és gyermekek közötti viszonyra vonatkoznak és pedig szerencsénkre ezekben a mesékben és mondákban csakugyan bővelkedünk is. Látjuk az ifjú férfi küzdelmét, többször emberfeletti vállalkozásait, míg kedvesének, többször a nagy szépségű király-leánynak kezét megnyeri. Látjuk a leány hűségét a maga szüzi tisztaságában a legragyogóbb női erénynyé magas-tosulva, midőn még a hétfejű sárkány-nyal és a leggonoszabb mostoha ármány-

kodásaival, pokoli terveivel szemben dacol. Látjuk az önfeláldozó jó testvért és minden lépten-nyomon az igazság, becsületesség diadalát és a gonosz szándék, a bűnös törekvések bukását. Mind ez kétségkívül felemelőleg hat minden kedélyre. Innét van az a régi közmondás, hogy a meséket és mondákat a gyermek megérti, a felnőtt ember okul rajtuk és az öreg gyönyörködik bennök. Ezek azok a költészeti termékek, a melyeket mindenki, bármily műveltségű, bármily koru, bármily rangu, legyen az illető bármily életállásban, megért és élvezni tud. A gyermek első szellemi tápláléka, melyen az értelem és kedélyvilágának szervei kezdenek izmosodni, kifejlődni, mert ezek a mondák és mesék foglalkoztatják összes szellemi tehet-ségeinket. Meghatják a kedélyt. Öröme, lelkesedésre gyújtják, vagy könyüt fakasztanak szemünkben és részvétet, bánatot szívünkben a sorsüldözött iránt. Foglalkoztatják az emlékező tehetséget a szövevényes mesék, különösen pedig a történelmi mondacsoportok; táplálják a képzelmet és felköltik az értelem, az ítéletet, a megfontolást. Ennél fogva épen ezek a nemzeti mesék és mondák legalkalmasabbak arra, hogy gyermekeink ártatlan, hamisítatlan tiszta lelkebe átvigyük a nemzeti érzést, a nemzeti izlést és a nemzeti hagyományok iránti szeretetet, hajlandóságot és lelkesülést, mert mindezeknek közös többese lesz majdan az erős férfi-kedélyben a nemzeti érzés és az önfeláldozó hazaszeretet, mivel ezeket a legszentebb érzelmeket nem lehet ám átültetni a szívbe, mint már kifejlődött erős fák, hanem bizony először melegágyat kell készíteni

a szívben, azután ezeknek az érzelmeknek csiráit, palántáit kell abba beültetni és gondos kezekkel tovább ápolni.

Éppen azért különös hazafiai öröm és lelkesedés fogott el, midőn az Athenaeum irodalmi és könyvnyomda részvénytársaság kiadásában megindult Benedek Elek kiváló magyaros érzésű és izlésű írónk „Magyar Mese- és Mondavilág“ című öt kötetre tervezett irodalmi vállalata és abból megjelent az első füzet, a kitünő érdemű szerző tájékoztató soraival, a melyből megtudjuk, hogy Benedek Elek terve megírni a magyar nép mesemondó hangján a létező és ma még meglehető meséket, mondákat és regéket és pedig megírni a honfoglalás ezer éves ünnepére a színét-javát ama meséknek, mondáknak és regéknek, amelyeket a magyar nép költő tehetsége ezer évek leforgásán teremtetett. Már ez a hazafias vállalkozás maga is különös méltánylást érdemel.

Azt a bámulatos szorgalmat pedig, amellyel ezeket az ország minden zegében, zugában a nép ajkán élő vagy a különféle gyűjteményekben és folyóiratokban szét-szórt és csakugyan ezekben a városok kötetekben eltemetett meséket, mondákat összereste, összegyűjtötte és csinos nyelvezettel újra megírta, eléggé méltányolni alig lehet. De én még ennél a hangyaszorgalomnál is jobban bímulom Benedek Elek ügyességét és finom érzékét, ezeknek a különböző, egymástól évszázadok által elválasztott korszakokból, az ország legtávolabb vidékeiről származó és ottani nyelvszokásokkal és felfogással elénk állított meséknek és regéknek egy-

gyezük, hogy a szilágymegyei 70.000 frt-ban benne van a megye részéről most megszavazott s 10 éven át törlesztendő 40.000 frt is.

— **Zilah**i járás főszolgabírájává Dr. Kaizler György, szolgabírájává pedig Bálint Sándor közfelkiáltással választották meg. Mindkét állomásra csak a megválasztottak voltak kijelölve.

— **A vita vége.** Több idő óta forog vármegyénk zöld asztalán a kérdés, hogy a vármegyei árwapénzek, melyik zilahi pénzügyintézetnél legyenek elhelyezve. A tavaszi közgyűlés az árwapénzek felét a Középszolnokmegye zilahi takarékpénztárba, másik felét pedig a zilahi gazdasági és iparbankba mondotta ki elhelyezendőnek. A belügyminiszter ezen határozatot is azon okon, hogy az a tárgysorozatban kellőképpen előre közhírré téve nem volt, megsemmisítvén, a f. hó 22-iki rendes közgyűlés e tárgyban újban határozott és pedig úgy, hogy az árwapénzeknek a két pénzügyintézet között egyenlően való felosztását — a vármegyei tisztai főügyész ellenvéleményének elvetésével — 48 szóval 21 ellenében, újból elhatározta. Az érdekelt pénzügyintézet igazgatósági s felügyelő bizottság tagjai nem szavaztak.

— **Menyődörgés és villámlás** volt szombat és vasárnap éjjelen, mit zuhogó zápor követett. Általában olyan meleg őszi időjárásunk van, hogy a legelők teljesen feljultak s a vetési munkálatok legjobban folytathatók.

— **A szilágysomlyó-margitai** vicinális vasutára Szilágysomlyó közgyűlése e hó 22-én a már előbb megszavazott 40.000 frtot utolag megszavazta. Minthogy a kereskedelemügyi miniszter az előző megyei határozatot azért nem hagyta volt jóvá, mivel nem volt meghatározva az alap, miből ezen 40.000 frt fedezendő lenne, most elhatározta a közgyűlés, hogy ezen hozzájárulás a vármegyei közúti alaphoz azon összegből fog fedeztetni, a mely ez idő szerint a sz.-somlyó-széplaki törvényhatósági utaskasz tentartására fordítatik. Ez okból elhatározta a közgyűlés, hogy ezen utaskasz a törvényhatósági utak közül kivétessék és tíz évig, — a mely idő alatt ugyanis a megszavazott 40.000 frt, évenkénti 4000 frtos részekben kifizetendő lenne — vicinális utá tétessék, illetve a szomszédos községek vicinális utmunka erejével legyen föntartva.

— **Hirtelen halál.** Schönstein Imre helybeli kerékgyártó iparos f. hó 20-án a reggeli órákban a mezőre buzát vetni indult, de mielőtt a mezőre kiért volna, az uton rosszul lett. Mire haza hozták, már meg volt halva. Halálát szívizületi hűdés idézte elő.

— **Alapkő letétel.** A kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás nagy épületének falazatai is elkészülvén, az alapkö letételi ünnepély, a koszoru ünnepélyvel együtt f. évi november hó 4-én fog megtartatni. Az ünnepélyt a „Központi szálloda“ emeleti éttermében díszebéd fogja befejezni.

— **Uj országos tébolyda.** A belügyminiszter a jövő esztendőre uj országos tébolyda felállítását vette célba. Az új intézet Nagy-Kállóban fog felállíttatni

— **A beszercei szilvamá** csiráztatására szaklapokban különféle, rendszeren sok pepecseléssel járó eljárást ajánlanak. Egy gazda a jó érett beszercei szilva magvakat

öntetű, élvezetes feldolgozása körül. Anyanyira óvatos, annyira vigyáz, hogy ezeket az eredeti népköltészeti alkotásokat ki ne forgassa eredeti jellegükből, hanem meghagyja azokat eredeti üdéségükben. Ha talán hasonlattal élhetünk, akként lehetne jellemezni Benedek Elek meseírását, hogy abban a csokorban, amelyet mese-gyűjteményében nyújt, csak a kötés műmészi, a virágok ellenben eredeti üdéségükben megmaradtak, amint azok a mezőn találhatók. Nem olyan szalom-mesék ezek, a melyeneket külföldi rossz könyvek révén nálunk is, sajnos, különösen a külföldi nevelőnők terjesztenek gyermekeik között, amely mesékben csak paraszt figurák vannak, de azoknak gondolkodás módja, izlése tiszta urias és olyan mesterségesen készített gyermekjátékszerek. Benedek Elek nem közül egyetlen ilyen művelég előállított mesét, regét vagy mondat. Ezek mind a nép ajkán termettek önmaguktól. Nincs szerzőjük, jobban mondva szerzőik ismeretlenek. Erről tanuskodik ennek a nagy vállalatnak most megjelent első kötete, melynek címe „Magyar Mese- és Mondavilág. Ezer év meseköltése.“ Ez a közel 500 lapra terjedő kötet 60 mesét tartalmaz, melynek címei a következők: „A csodaszarvas“ (A magyarok őseredetét magában foglaló történeti monda), — „Az égig érő fa“, — „Szép cerceruska“, — „A fehér havas“, — „Erdős János“, — „Szép Palkó“, — „A vitéz szőcs“, — „Az aranyszörű bárány“, — „Babszem Jankó“, — „A szalonna-fa“, — „A csoda-óra“, — „Rózsa királyfi“, — „Bolond Istók“, — „Mirkó királyfi“, — „A béka“ (Az

elromlott hordócskába, vagy faládba teszi, minden homok, vagy más egyéb hozzákeverése nélkül s az így maggal töltött ládat a trágyadombba beássa s trágyával beföd. Tavaszkor április végén a hordót kibontja s a teljes csirázásnak indult magvakat 4—5 centiméter mélyen puha, mivel földbe elveti s a kicsirázott magvak legszebben kihajtanak.

— **A muszka** cár súlyos betegen fekszik, úgy hogy az orvosok felgyógyulásához legkisebb reményt sem fűznek. Külföldi lapok azt írják, hogy veserákja van, mások meg, hogy a nihilisták megmérgezték.

— **A sz.-somlyó-margitai** vasut építésére a községek megszavaztak:

I. A sz.-somlyói járásban:	
1) Sz.-Somlyó város	10.000 frtot.
2) Ipp	1000 „
3) Porcz	500 „
4) Hidvég	100 „
5) Lompért	200 „
6) Ilosva	100 „
7) Somály	200 „
8) Felső-Kaznacs	150 „
9) Alsó-Kaznacs	250 „
10) Márkaszek	1000 „
11) Badacson	100 „
12) Percsen	1000 „
13) Borzás	200 „
14) Kárástelek	500 „
15) Doh	100 „
16) Detreheim	100 „
17) Kerestelek	200 „
18) Somlyó-Csehi	200 „
19) Maladé	200 „
20) Sz.-Nagyfalu	1500 „
21) Búrgезд	100 „
Összesen	17.700 „

II. Krasznai járás:	
1) Pecsely	100 frtot.
2) Felső-Bán	100 „
3) Kraszna	1000 „
4) Ferje	100 „
5) Bolyán	100 „
6) Czizér	100 „
7) Felső-Bán	100 „
8) Bagolyfalu és Borona m.	100 „
9) Bogdánháza	100 „
10) M.-Valkó	200 „
Összesen:	2000 „

— **Az Erdélyi Irodalmi Társaság** Kolozsvárt október 21-én d. e. 11 órakor felolvasó ülést tartott a városház tanácstermében. Az első felolvasó dr. Széchy Károly egyetemi ny. r. tanár volt, ki „Blumener és Pázmándi Horváth Endre“ c. irodalom-történeti értekezését olvasta fel, felülvén az egész kérdést a Blumauer trévestált Aeneiséről, melynek főképen a magyar irodalomra való hatását világította meg, irodalomtörténeti, kortani és esztetikai szempontból. Bár Széchy Károly dr. felolvasása nagyon is szakszerű értekezés volt, mind a mellett stílusának elevevességével s az értekezés formájának ke-rekdedségével mindvégig képes volt lekötni a jelenlevő közönség figyelmét. Széchy Károly dr. felolvasása után dr. Ferenczy Zoltán olvasott fel néhány költeményt Lanautól Nagy Mór fordításában. Végül dr. Gyulai Farkas olvasta fel „Fekönyv“ c. novelettjét. Az ülésen Szász Gerő elnökölt,

aranyhaju tündér királykisasszony), — „Fekete-ország“, — „A vasorru bába“, — „Az acélgyűrű“, — „A király nyulai“, — „Hammás Jutka“ (A rozsfonóból lett királyné), — „A szegényember hegedűje“, — „Az arany köles“, — „A kicsi bojtár“, — „A Szerencse és Áldás“, — „Kisztus és az oláh pap“, — „Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack“, — „Vár és forrás“, — „A lompos medve“, — „A csonka torony“, — „Krisztus és a fővény asszony“, — „Az isten kardja“, — „Az uristen és Éva anyánk“ (Bukovinai csángó mese), — „A táltos kecske“, — „Bálványos vár“, — „A tejkut“, — „A hadak útja“, — „Megölő Istéfán“, — „A molnár leánya“, — „Mi van a ládikóban?“, — „Üssed, üssed botocskám!“, — „A fázékfedő“ (A három pomarancs), — „A zándok és az Isten anygala“, — „A két-szívű királyfi“, — „Béka királykisasszony“, — „A két borsökröcske“, — „Gácsra“, — „Rapsóné“, — „Szerencsének szerencséje“, — „Kigyó Darvitéz és Tártrvitéz“, — „Három nemes legény“ (A három szerencsepróbáló), — „Venturné“, — „Melyik ér többet“ (Három becses dolog), — „A rászédett ördög“, — „A vörös tehén“, — „Jégország királya“, — „Az aranygyapjas kosok“, — „A tűz“ (Krisztus-monda), — „A szegény ember kakasa“, — „Világszép Ilona“, — „Táltos Jankó“.

Ime, mennyi régi ismerősünkkel találkozunk a gyermek-szobából. Többről bizony már egészen meg is feledkezünk és most annál jobban örülünk a viszontlátás miatt. Csakhogy ezek a mesék, azoknak alakjai egészen új, valósággal ünnepi köntösben jelennek meg előttünk, mert a

— **Gomiose bacillaire** a neve a szőlő egy újabb veszedelmes betegségének, melynek behurcolása ellen a földművelésügyi min. miniszter rendeletileg intézkedik. A rendelet határozottan megtiltja a szőlőveszőnek külföldről (ide érve Ausztriát is) és Horvátországból való beszállítását, vagy csak átszállítását is. A kik e rendelet ellenére külön engedély nélkül szőlőveszőt szállítanak, a rendelet értelmében szigorúan meg-bírságolandók.

— **A mezőrendőrségi** törvény, melynek életbe léptetése e hó 15-ére volt tervezve, nem lép életbe, mert az életbeléptetési utasítás a minisztertanácsban újabb módosításokat szenvedett s így a rég várt törvény életbe léptetése ismét bizonytalan időre elodázva lett.

— **Fizetése meghagyások belyegilletéke.** A pénzügyi és az igazságügyi miniszterek által legújabbban kibocsátott rendelet szerint a fizetése meghagyások iránti eljárásban a fizetési meghagyástól a követelés összegéhez képest a következő belyegilleték fizetendő: 100 koronáig 40 fillér, 100 koronán tul 200 koronáig 1 korona, 200 koronán tul 500 koronáig 2 korona, 500 koronán tul 3 korona. A belyegilleték mérvének megállapításánál a követelés járulékok nélküli összege, ha pedig több követelés iránt egy fizetési meghagyás kibocsátása kéretett, a követelések együttes összege irányadó.

— **Unghváry László** czeplédi jóhirű gyümölcsfaiskolájának mai számunkban megjelent hirdetését t. olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.

— **Egyetlen gyűjtemény a maga nemében.** Coates bostoni milliomos 83 éves kort ért el a nélkül, hogy valaha orvosságot vett volna be. Sokszor volt ugyan beteg s orvosai sok mindenféle orvosságot rendelték számára, de ő fel sem bontott egyet sem, hanem a legnagyobb gonddal elrakosgatta valamennyit úgy, hogy most egy nagyszerű gyűjteménye van 1900 orvos-ságos üvegéből, 1370 doboz poralaku orvosságból és 870 doboz labdacsból. Az egészet a bostoni egyetemnek akarja hagyományozni.

— **Talált holttest.** Kémeren a falu melletti „Kis-erdő“-ben kedden délután egy már feloszáltnak indult férfi hullájára találtak. A hullában egy Kovács András nevű világgal meghasonlott, mintegy negyven éves emberre ismertek, ki ezelőtt mintegy két héttel nyomtalanul eltűnt. Nincs kizárva, hogy az erdőben bolyongó ember erőszakos halállal mult ki, mert ifjabb éveiben cselekedéssel szerzett pénzét, a mit egy pár száz forintra tesznek, állandóan a nyakába kötve, egy zsinegen függő vászonzacskóban szokta hordozni s mint mondják, a vászonzacskó nem találtatott nála. A most folyó orvosi vizsgálat lessz hivatva kideríteni a halál okát.

— **A ki burokban született.** Ön három izben jutott övezegységre . . . Lehetséges-e? — Ugy van, bíró ur.

— Ön rossz bánásmódjával bizonyára mindannyiszor előmozdította övezegységét . . . Vallja be, mert tagadása mit sem használ!

— Biztosítom elnök ur, hogy semmit

sem tettem e végből . . . Disznóban voltam. Ez az egész.

— **Hogy lesz az ember mandarin** Koreában. Annak az országnak furcsa szokásai közül, amely miatt ott nagy harc folyt most Keleten, legújában egy angol újság a következő ismerteti: Minden esztendőben vizsgálatra ülnek össze azok, akik mandarinásra aspirálnak, kiknek nyomban a vizsgálatok után kihirdetik az eredményt. Rendesen csak egy embert neveznek ki mandarinná, aki-nek aztán olyan rettenetes felavató cerimóniákon kell keresztülmennie, hogy meg is bánhatja, amiért pályázatra jelentkezett. A többi versenyző ugyanis odavezeti a vizsgálobizottság elé, ott összetépi a ruháját, darabokra zuzza a kalapját, aztán pedig egy bambuszpálcával elveri. De még ez nem elég. Fogják azt az esetet, amelylyel meg-irta győzelmes feladatait, jól bomértják tusba és azzal össze-vissza kenik arcát, be is fehérítik, amit azzal érnek el, hogy a még meg nem száradt tusra rizsport hintenek. E gyönyörűséges szertartás után hazavezetik a szegény pácienset, persze tam-tam csengése mellett, és ekkor szabad csak magára öltönie díszruháját, amelyben barátai és rokonai gratulációit fogadja.

— **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, a privátmegrendelők lakására közvetlenül szál-lít: fekete, fehér és színes selyemsző-veteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig póstabér és vámmentesen, sima, csikos, kockázott és mintázottakat, damasztot, stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták pos-tafordultával küldetnek. Svájcba címzett le-velekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Irodalom.

— „A szabadságharc dala“i, vagyis százötven nótá a dalias időkől. A dalokat Hen-taller Lajos országgyűlési képviselő gyűjtötte össze, kiről már eddig megjelent munkái után is általános tudva van, mily szorgalmas és lelkes kutatója a szabadságharc korának és a rákövet-kező szomorú éveinek. Hentaller nyomozza a politikusokat, diplomátákat, hadvezéreket, hogy fényt deríthessen egy ezeknek, mint amazoknak intencióra és tetteire. E dalgyűjteménnyel azom-ban a magyar nép lelkét, kedélyét tárja ki elének, amint az egymásután következő események fejle-mények hatása a nemzetenél dalban nyilvánult. A dalok nagy része a nép ajkán termett, de vannak köztük ismert vagy ismeretlen költőktől is. Ilye-nek a nemzeti dalok, a szabadság első fuvalma által ébresztve, azután indulók, riadók, csatadalok, a magyar Marseillaise pár változata: továbbá — itt már közbeszól a nép — ujonedalok, szabadság-nóta, toborzó-, önkéntes-, nemzetör-, huszár-, hon-véd-, tüzer-, népfelkelő-dalok csatlakoznak hozzá. Meg vannak énekelve a győzelmes csaták, a futó ellenség, Jellasicsh, Görgei, Perczel, számos Kos-suth-dal stb. Világos után emigráns-dal és bus dalok következnek. Záradékl az ötvenes évek fel-felcsillámló reménye hangzik ki pár dalból és pár népballada Noszlopyról, Várdi Józsefről, Ha-lasiról, a gyűjteménynek igazi gyöngye gyanánt szerepelhet. Különösen érdekessé, mondhatni pik-kánssá teszi e gyűjteményt Hentallernek magyarázó szövege, mely egy-egy tollvonással odavetett il-lusztráció gyanánt szolgál az alkalmi dalokhoz, helyenkint találó humorral fűszerezve; már ma-gában a Fornszek Sándorhoz intézett ajánlás egy művészi kis jellemrajz a törlhetlen magyar típust képviseli. — A csinos kiállítású izléses kis kötet ára 3 korona. Kapható minden könyvkereskedés-ben. A mű különben a Singer és Wolfner bizo-mánya.

— **Az 1848—49-iki magyar sa-badságharc** története című illusztrált nagy vállalatból most jelent meg a 22-ik füzet, melyben Graca György a szerző az alvidéki szerb harcokat beszéli el a meg-szokott élénkséggel. Igen érdekes adatokat közöl Szent-Tamás első sikertelen ostromá-hoz is. A füzet képei, melyek ezuttal is művésziessé kivitellűek, a következők: Kaziney Lajos honvédtábornok, (a vértanu 1848-iki arcképe), Visoczky György honvédtábornok, (a lengyel hazafi 1848-iki arcképe.) Szerb csapatok szállítása. Suplikác Iatván, szerb vajda. (Eredetije a bécsi csász. udv. levél-tárban.) Osztrák dragonyos (1848-iki rajz.) A győztes nemzetör hazatérése. Egykoru festmény. Eredetije az 1848—49-iki erekl-yemzeumban. Táborozó osztrák gyalogság 1848-ban. (Egykoru rajz.) Szt. Tamás be-sáncolása 1848. aug. 19-én. 1848-ban ké-szült terrajz. Cseh önkéntesek a Hurbán táborában. (Prágában 1848-ban készült rajz.) Részlet a verseci ütközétsől. (Egykoru rajz.)

— **Az olcsó könyvtár** új, olcsóbb kiadásából most vettük a má-sodik sorozatot, mely a vállalat 21—40. szá-mait foglalja magában. A páratlan siker, melyet a Franklin-társulat ezzel a vállalatá-val elért, csak onnan magyarázható, hogy két fontos dolgot nem tévesztett szem elől: csakis szemén szedett jót adni s ezt a jót, olcsó áron. Embert, a ki a jót kiválassza, keresve sem találhatott volna kiválóbbat és alkalmasabbat, mint Gyulai Pál az „Olcsó Könyvtár“ szerkesztője, első esztétikusunk és legkiválóbb kritikusunk. Így aztán nem csoda, hogy az „Olcsó Könyvtár“ tartalma választékos és csak természetes, hogy a köz-lött darabok szövege kiállja a legszigorubb

Delta.

birálatot. A II. sorozat tartalma a követ-
kező: 21—22 Dickens. Karácsonyi ének,
23—24 Gogol. Beszélyek az orosz életből,
25—26 Chateaubriand. Atala. Ford.
Csiky Károly. 27—28 Tennyson Király-
idyllek I. Helén. — Ginevra. Ford. Szász
Károly. 29—31 Macaulay. Lord Bacon.
32—34 Kemény Zsigmond. Szerelm
és hűség. 35—36 Hugó Victor. Hernani.
37—40 Kölcsey Ferencz válogatott
szónoki művei. Az „Olcso Könyvtár“ egyes
sorozatai megrendelhetők minden hazai könyv-
kereskedés útján; a hol könyvkereskedés
nincs, levelező lapon a Franklin-társulattól.
Egy-egy sorozat ára bérmentes megküldés-
sel 2 frt. Egyes számé 10 kr.

— Érdekesebbnél érdekesebb
számokat ad ki minden alkalomkor a „Ké-
pes Családi Lapok“ szerkesztősége. És en-
nek eklatás bizonyítéka az előttünk fekvő
utolsó szám is. E számban a kiváló és jeles
írók és költők, mindkét nemből, ugyszólván
szellemi találkozókat adtak egymásnak. A je-
len számot a szerkesztőnek, Tolnay Lajos-
nak magvas irányu és éles megfigyelő tehet-
séget mutató „A jó szövetség“ című regé-
nye nyitja meg; közvetlenül utánna a mű-
velt olvasó közönségnek kedvence: Lauka
Gusztáv írt egy hangulatteljes költeményt,
ugyszintén Jókai Mór koszosus írónk is
helyet foglalt e számban, de kívülök K.
Benitzky Irma, Mészáros Sándor, Cser-
neczky Gyuláné is jó nevű írók. A „Képes
Családi Lapok“ előfizetési ára egy egész
évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt
50 kr. Mutatványszámokat ingyen küld a
kiadóhivatal.

— „A magyar nemzet története.“
Magyarország fennállásának ezvedéves ünnepéhez
méltóan készül hozzájárulni a budapesti Lampel
Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari
könyvkereskedő cég is, mely arra tökéltel el ma-
gát, hogy hazánk történetéről egy fényes disz-
művet bocsát közzé Mindenki ismeri Szalay
Józsefnek, a korán elhalt történetírónak négy
kötetes „Magyar nemzet történetét“, e magas tudó-
mányos színvonalon álló remekművet, melynek
előadása valódi mintája lehet a művelt nagy
közönség számára való írásmódnak. Szalay mun-
kája, melyet a tud. Akadémia méltán koszoruzott
meg a Szilágyi István féle nagy díjjal, annak
idején oly lelkes fogadtatásra talált, hogy pár év
alatt az egész kiadás elfogyott. E könyvet új,
javított és bővített kiadásban megint hozzáférhe-
tővé tenni a nagy közönségnek: ez az, a mibe a
Wodianer-cég belefogott. A szerkesztés munkáját
fiatal történetírónk egyik legjelesbikére, Dr.
Baróti Lajosra bízta a cég. Közel hatszáz
ábrázolat fogja a szöveget magyarázni. Szalay
történetének ez új kiadása ilyformán számot tart-
hat arra, hogy meg legyen minden magyar ember
könyves polcán, minden iskolai és népkönyvtárban.
Hogy ez lehetővé tétessék, a cég olcsó füzetekben
bocsátja közé a munkát: egy-egy füzet ára 30 kr.
lesz; előfizetés útján bérmentes küldéssel; 1/2 évre

(6 füzet) 1 frt 80 kr., 1/2 évre (12 füzet) 3 frt 60
kr. egész évre (24 füzet) 7 frt 20 kr. A kiadó
hivatal bárkinek, a ki egy levelezőlapon hozzája
fordul, ingyen és bérmentve küldi meg a díszesen
kiállított és gazd. gon. illusztrált prospektust.
Minden 7 előfizetőt, vagy megrendelőt gyűjtőnek
1 tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadóhivatal.
A megrendelések így címzendők: Lampel Róbert
(Wodianer F. és fiai) cs. és kir. udv. könyvkeres-
kedése, Budapest, Andrássy-ut 21.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Országos vásár

Margitán (Biharmegye.)

Nov. 7-én szerdán barom v.

„ 8-án csüt. „

„ 9-én pént. kirakod. v.

Eladó

Ilosván egy uri lakház 8.
hold belsőséggel. Értekez-
hetni: a tulajdonos Aszalay
Józseffel Sz.-Somlyón. 1—3

3824—1894. tlkvi szám.

Árverési hirdetmény.

A kir. kincstár Szovorán Andrejka (nős
Pap Máriával) ismert örököse Szovorán Va-
szalika, — s az ismeretlen örökösök részére
ezennel kinevezett ügygondnok dr. Mániu
János ügyvéd elleni vhaajtási ügyében a bi-
rói árverés 25 frt 60 1/2 kr adó és illeték
hátralék, ennek esedékes 6% kamatai, 7 frt

80 kr. végrehajtási, 6 frt árvereskérési s a
további költségek erejéig ezennel elrendel-
tetvén, **határidejéül 1894. évi november
hó 24. napjának** délelőtti 11 órai meg-
kezdéssel a zilahi kir. törvényszék területén
fekvő Nagyderzsida községhezához kitüze-
tik, az árverési feltételek pedig a követ-
kezőkben állapittatnak meg:

I. Elárvereztetnek szükség esetére a
kikiáltási áron alul is végrehajtást szenvedő
Szovorán Andrejka (nős Pap Máriával) kö-
vetkező ingatlanai:

1) a nagyderzsida 49. sztkvben fog-
lalt 12. hrszámu házas beltelek egészen 296
frt kikiáltási árban;

2) ugyanannak a nagyderzsida 275.
sztkvben foglalt 620. hrszámu erdő és szán-
tóbeli ingatlanból 345. soroz szerinti 48/2256-od
rész illetménye 4 frt kikiáltási árban.

II. Árverelni szándékozók kivétel nél-
kül tartoznak a kikiáltási ár tiz száztólját
készpénzben, vagy óvadékképes értékpapir-
ban a bírósági kiküldött kezéhez bánatpén-
zül előre letenni, avagy az annak előzetes
letétbe helyezéséről nyert elismervényt átadni.

III. Legtöbbet ígérő köteles a vételár
1/3-adát a leütéstől 15 nap, másik 1/3-adát
30 nap és harmadik 1/3-adát, melybe a bá-
natpénz is beszámítandó 45 nap alatt min-
denkori 6% kamattal a sz.-somlyói kir. adó,
mint letét hivatalnál a letétkezelési szabály-
rendelet szerinti eljárással befizetni.

A kir. járásbíróság, mint tlkvi hatóság
Sz.-Somlyón, 1894. szeptember hó 22-én.

DONOVÁK SÁNDOR,
kir. aljbíró.

BÖLÖNI SÁNDOR

KÖNYVNYOMDÁJA

*** SZILÁGY-SOMLYÓN. ***

Ajánlja a mai kor kívánalmainak teljesen megfelelő betűkészlettel, diszítésekkel és a legujabb szerkezetű GYORSSAJTÓVAL ellátott
könyvnyomdáját, mindenféle nyomdai munkák gyors, csinos és hibátlan elkészítésére.

A LEGJUTÁNYOSABB ÁRBAN ÉS LEGRÖVIDEBB IDŐ ALATT KÉSZIT:

*** TUDOMÁNYOS és SZÉPIRODALMI KÖNYVEKET, ***

FOLYÓIRATOKAT, KÖRLEVELEKET, SZÁMLÁKAT, ÁRJEGYZÉKEKET, FALRAGASZOKAT,

BÁLI ÉS LAKODALMI MEGHÍVÓKAT, ELJEGYZÉSI KÁRTVÁKAT,

LEVÉLPAPIROKRA és BORITÉKOKRA CZIMEKET, NÉVJEGYEKET stb.

Hoczkás és sima levélpapirokka,

boritékok, és mindennemű nyomtatványhoz nagyválasztékú papírkészlettel rendelkezik.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettnek.

UGYANITT MEGRENDELHETŐ A

„SZILÁGY-SOMLYÓ”

TÁRSADALMI HETILAP, MELY A MEGYE EGYIK LEGELTERJEDTEBB LAPJA.